

Uhljebi

|| N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

Kao vjerni, dugogodišnji člana sindikata povirio sam u novoizašli njegov *Glasnik*. Lijep časopis, profesionalno žurnalistički i grafički uređen, nema što. Ima u njemu zanimljivih tema, vidi se na koje je niske grane pala naša znanost, čime su naši znanstvenici najviše (sigurnost radnog mjesta), a čime najmanje zadovoljni (poticajnost radne okoline). Sigurnost radnog mjesta u sustavu slobodnog tržišta rada rijetka je privilegija, pa one koju tu privilegiju imaju često zovemo uhljebima. Jer lijepo je imati radno mjesto koje ne ovisi o rezultatima rada...

Ali, ne lezi vraže! "Strahovito je ružan osjećaj kad vam netko kaže da ste uhljeb i da ništa ne radite", kaže jedna naša znanstvenica. "Radno vrijeme mnogih znanstvenika je 0 – 24; vi u stvari nikad ne prestajete misliti o svojem problemu i radite na jako puno poslova..."¹ Pa sad, ako netko nema određeno radno vrijeme, ako može dolaziti i odlaziti s posla kad hoće, ako može raditi i kod kuće – što to znači? Te se činjenice mogu tumačiti i *bona fide* i *mala fide*. Znanstvenik možda po cijeli dan radi (*bona fide*), ali možda ne radi ništa (*mala fide*), jer nema zašto raditi kad mu o tome, njegovu radu, ne ovisi ni radno mjesto ni osobni dohodak. Gdje je istina?

Prije nego odgovorimo na to pitanje, trebamo najprije odgovoriti na mnogo temeljnije pitanje, a ono je: Što znači raditi? Čovjek može cijeli dan misliti na svoj posao, kao što zaljubljen čovjek misli od 0 do 24 sata na svoju dragu, ali ta činjenica baš ništa ne kazuje koliko se i kada s njom viđa. Možda je uopće ne viđa, možda "ljubav života" postoji samo u njegovoj mašti. Isto tako i naš znanstvenik može od 0 do 24 ništa ne raditi – iako cijelo vrijeme misli na svoj posao.

Počet ću od sebe. Završavam svoj radni vijek u zvanju znanstvenog savjetnika u trajnome zvanju s preko osamdeset znanstvenih radova u svjetski priznatim časopisima i još dvadesetak stručnih radova. Malo ili mnogo? Nije mnogo, ne, jer kad se sve sabere jedva sam trećinu svoje radne energije potrošio da bih sve to napravio. Ostatak sam potrošio na pisanje knjiga i znanstveno-popularnih članaka, pripremanje izložbi u Tehničkom muzeju, pa i na pisanje za ovu rubriku. U najplodnijim svojim godinama svaki sam mjesec uredio jedan broj *Prirode* (uključivo pisanje uvodnika i još dva do tri članka) te uspio u suradnji napraviti tri do četiri znanstvena rada godišnje. Jesam li se umorio? Pa i nisam. Ostalo mi je još dosta slobodnog vremena.

A sve zato što znam organizirati svoj posao. Koliko mi treba da napišem znanstveni rad? Jedan tjedan. (Prvi dan za sređivanje rezultata, pisanje tablica i izradu slika, drugi dan za pisanje uvoda i metoda, treći dan za pisanje rezultata i diskusije, četvrti dan za pisanje sažetaka i uredničko oblikovanje teksta, peti dan za te-

meljnu reviziju.) Zašto onda nitko od znanstvenika, koliko znam, ne može napisati znanstveni rad za manje od mjesec dana?

Kada je gospodin Parkinson napisao knjigu o boljkama birokracije, naveo je primjer kako se za slanje jedne dopisnice može potrošiti cijelo jutro. Isto se tako za jedan poslovni razgovor može potrošiti cijela godina. Ovo zadnje ne izmišljam. Naime, još mi se prošlog ljeta kolega ponudio da će pitati svoga kolegu na zavodu bi li pisao za moju rubriku, naime za rubriku *Kemija u nastavi* u ovom časopisu. Nije mi se javio mjesec dana, a onda sam ga počeo obasipati elektroničkim porukama. Ništa. Nakon kratkog zatišja, sretnem ga na ulici, pa ga pitam je li pitao. Nije pitao, već je zaboravio što treba pitati, ali svakako će pitati. I opet ništa. Šaljem mu jednu, dvije, tri, četiri poruke – i opet ništa. Na kraju se dosjetim da se poslužim telefonom. Dva puta zovem, nema ga na radnom mjestu, ali treći put uspijem s njime razgovarati. Nije stigao, veli, preopterećen je poslom, a ni rečeni kolega nije lako dostupan jer se nalazi u drugoj zgradi. Ne zna je li teže okrenuti njegov telefonski broj ili se prošetati pedeset metara i pokucati na vrata. I tako to ide. Ja sam na propitkivanje i zahtijevanje potrošio možda već deset sati vremena, a samim se problemom bavim već gotovo godinu dana. Težak problem, uh...

Ili što reći na članke koji mi stižu za rubriku *Kemija u nastavi* koje autori trebaju temeljito preraditi (i za to potrošiti, valjda, dva tjedna – jer nikad nemaju vremena), jednostavno zato što se nisu prije no što su počeli pisati potrudili da pročitaju upute autorima ili barem na mreži (dvije minute posla) pogledaju bilo koji članak iz našeg časopisa pa da vide kako se pišu i označavaju referencije. I bez onih dva tjedna, to je dobrih sat vremena posla, da ne govorimo koliko još posla predstoji članovima uredništva.

Ima toga još. Dva mjeseca sam čekao da mi kolega doradi tekst svoje recenzije, da bih dobio doradu koja se sastoji od dopisivanja jedne rečenice. I taj se može pohvaliti da je recenziju pisao puna dva mjeseca.

I što na kraju reći? Ne vjerujte onima koji govore kako nemaju vremena jer "puno rade". Ti i takvi ili ne znaju raditi ili ne znaju organizirati svoje vrijeme.

(Ovaj sam članak, prvopis mislim, napisao prije odlaska na posao, za pola sata. Jučer sam odabrao temu. Još samo da ga danas triput pročitam...)

Literatura

1. Ž. Ivanković, R. Brozd, Treba nam kontrola kvalitete znanstvenih institucija, *Glasnik NSZVO* (2) (2016) 32–35.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr